

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj IX.

V Ljubljani 4. grudnia 1856.

List 19.

Ljubljana 18., 19. in 20. listopada.

(Konec.)

Vse to smo od Nju veličanstev že popred iz mnogih sporočil dobro vedili; ali vse to v višji stopnji smo priložnost imeli viditi o gori imenovanih dnevih, ko sta cesar in cesarica med nami bivala. Bila sta tako priljudna z nami, da bi kaj taciga ne bili pričakovali; zdelo se nam je, da sta bila cesar in cesarica popolnoma te misli navdana, da sta kakor oče in mati med svojimi zvestimi otroci. Zato so pa tudi cesar svoje višji služabnike koj po svojim prihodu v Ljubljano že v pozni večer okoli desete ure viditi želeli, ter so jih v torek in sredo tudi sami v njih pisarnicah obiskali; pa ne samo to, obiskali so tudi gimnazialne, realne in normalne šole, in njih učence, s katerimi so z vsakim posebej govorili, in so tako tudi priložnost dali učencem, moža viditi, od kteriga jim je bilo že toliko lepiga v šoli pripovedovaniga. Bili so namreč vsi učenci po mostovžih razpostavljeni, po kterih so presvitli cesar hodili. Koliko veselje so mali in veliki učenci imeli, poznati svojiga cesarja, je lahko iz njih neprenehama „živijo“ — ali „vivat“ — klici posneti, pa tudi iz pripravljanj, šolsko poslopje za to visoko obiskanje vredno olepsati. Pravo veselje je bilo, viditi, kako so vsi po svoji zmožnosti ali s svojimi prihranjenimi grošički in pa tudi z rokami k temu pomagali. Gotovo so presvitli cesar tudi sami učencem na obrazu to veselje brali, in tudi cesarici od njega povedali, ker so potem tudi cesarica sklenili, v šolsko poslopje — v Muzeum — stopiti in pri ti priložnosti tudi verlo ljubljansko šolsko mladost viditi. — Cesar so pa tudi obiskali bolnike v bolnišnici, mende so šli od sobe do sobe, od postlje do postlje in so bolnišnico v takim redu in v taki snagi najdlji, da so jo tudi premili cesarici pohvalili; zato so se pa tudi cesarica koj drugi dan radi sami tje podali in so milim sestram, ki od lanskiga leta sem našo bolnišnico s tolikim trudom in prav z materno skerbjo oskerbljujejo, naravnost rekli, da so jim presvitli cesar toliko lepiga od njih pripovedovali, da se tudi sami niso mogli zderžati obiskati njih, ki revnim bolnikom iz zgoli kersanske ljubezni tako lepo strežejo. Tudi cesarica so šli mende od sobe do sobe, od bolnika do bolnika, Cesar so pa tudi obiskali jetnike in so, kakor se sliši, nekterim, ki so bolj iz naglosti ali v hitrici kakor iz hudobije hudodelstvo doprinesli, ali nekoliko časa ali še celi čas kazni spregledali. — Dalje so presvitla cesarica v svoji veliki skerbi za ubožiga bližnjiga obiskali odgojivo šolo malih otrok (Kleinkinderbewahranstalt) in pa tudi notranje in zunanje dekliške šole pri naših marljivih uršulinaricah, ktere so jih prav lepo in ginjaivo sprejele, in kjer so prav skerbno po zamurkah popraševali ter jih viditi želeli. Koliko ponižniga sereca so cesarica, nam tudi to kaže, da so blagovolili, majhno darilce, ki so jim ga častite nune za malo cesarično Zofijo ponudile, prav ljubeznjivo sprejeti. Verh tega so cesarica oba dni v nunski cerkvi pri sv. maši bili; pa tudi presvitli ce-

sar so bili na cesaričniga godu dan pri sv. maši v nunski cerkvi ter so se pri presvetim opravilu tako lepo zadržali, da so bili vsi pričujoči močno ginjaeni in k lepimu zadržanju tako spodbujeni, da je bilo vse tiho, brez smejanja, govorjenja, ogledovanja in zijanja, kar sicer, Bogu bodi potoženo! pri marsikterih slovesnih sv. mašah ni tako. Pokleknil so koj, ko se je bilo k darovanju znamenje dalo in so do končaniga zavživanja klečali, in zdelo se nam je nevoljo brati na cesarjev obrazu, ko so slišali, da so pričujoči koj po povzdigovanju vstali; saj čudno se jim je zdelo, zakaj nazaj so bili pogledali, radovedni, kaj se godi? — Preljubi bravec Danice! ali ni v resnici ginjaivo, viditi mogočniga cesarja, ki več kot 36 milijonov ljudi podložnih ima, ponižati se pred živim Bogom? Ali ni cesar v svoji ponižnosti nar visokeji? Komu se ne prikupi tako djanje? Vemo sicer, da je tudi njegova dolžnost, ponižati se pred Bogom, zakaj pred Bogom smo vsi le kakor prah in kaplja na veji; ali, ako vidimo ošabno in prevzeto obnašanje toliko ljudi, posebno takih, ki so komaj gosposko suknjo nositi začeli, nas li ne bo tako ponižno obnašanje našiga presvitliga cesarja toliko bolj spodbudovalo! Cesarica so celo sv. mašo klečali. Braveci! povejte nam torej, se li ni spodobilo, Nju veličastvi po vsi moči slovesno sprejeti? In ali se ne smemo ponasati, tako hrabriga, zraven pa tako ponižniga in pobožniga cesarja, in ravno tako pobožno in milo cesarico imeti! Temu posebno je pa tudi pripisovati, da so mu vse sereca toliko vdane, kar so Ljubljančanje o prihodu, nazočnosti in odhodu Nju veličanstev pokazali, ter so sv. Elizabete dan cesarici na čast praznovali, in sicer v resnici praznovali, bile so namreč vse cerkve, kakor o nedeljah ali praznikih, od raniga jutra do končane desete maše polne; v vsih farnih cerkvah so bile pete velike maše za dušni in telesni blagor premile cesarice Elizabete. Kakor se sliši, so Ljubljančanje ta dan tudi z drugimi dobrimi deli posvetili. Veliko revežem so se gosti napravile. Ta dan se je mende tudi perva zaloga postavila sirotišnici (Waisenhaus), ki se bo v našem mestu ustanovila. Kakor prihod, tako je bil tudi odhod prav ginjaiv. Na vse jutro se je bilo toliko ljudstva na kolodvoru zbralo, da se je zopet vse terlo. Na cesti, ki od zadnje hiše predmesta do kolodvora pelje, je šolska mladost stala; bilo je do jezera učencev in sleherni je imel banderce v rokah, s kterim je Nju veličanstvama naproti mahljal, ob enim na vse gerlo „živijo“ klicaje. To viditi se je marsikteremu milo storilo ter so mu solze v očeh zaigrale. Bog Vaji spremi in spremljaj, kodarkoli bosta hodila! Bog Vaji vari in Vajna angela varha! Bog Vaji srečno zopet nazaj pripelji! Bog Vaji živi — živi! Tako smo vsi molili — viditi hlapona derdrati po železni cesti naprej. — c.

Petje v naših ljudskih šolah.

(Poleg pomenkov ob učeniškem shodu na Verhniku spisal P. Hieinger) (Dalje in konec.)

Vprašanje je zdaj še za domače petje. Večji del cerkvenih pesem je tako izdebnih, da se zamorejo tudi

zunaj cerkve rabiti v naznanovanje ali obujevanje pobožnih misel in občutkov. Vender bo šola prav storila, ako otrokam da tudi druge pobožne pesmi na znanje, ktere za cerkev sicer niso primerjene, pa dobro služijo za domače petje, bodi si v spodbujenje duha ali v razveseljenje serca. Takošnih pesem so obilno prinesle „Drobtinice“, in iz njih jih je posnela „Šola veseliga petja“, in nekaj g. Cvek v zbirki „Šestdeset pesem“; mnogotere je naznanila „Zgodnja Danica“ in zlasti za manjši otroke „Stežica v nebasa“ g. Jeranova; zopet jih je lepo versto na svitlo dal g. Praprotnik v svojih bukvicah „Pesmi cerkvene in druge“. Naj se tukaj več takih pesem po imenu zapiše, učenikom v zgled. Pred drugimi gre semkej „Juterna“ in „Večerna“ (pri g. Potočniku l. b., in v Zgodnji Dan. l. 1854); dalje mnoge „pred šolo“ in „po šoli“ (v Drobtinicah, v šoli ves. petja in pri g. Cveku). Druga versta takih pesem so svete povestice, ali tudi primerne legende, kakoršne so: „Šolarji pri jaslicah“ in „Jezus otročji prijatelj“, „Dobrova“ in „Rožna dolina“ (pri g. Praprotniku), „Limbarska gora“ (Novice l. 1854). Tretja versta so primerne verske in djanjske prilike, kakoršne so „Lepi vert“, „Mlado jagnjice“, „Vesela dom“, „Nedolžnost“, „Kje sim doma“, „Jezus in dete“, dalje „Violeta“ in „Potonka“ (v Drobtinicah, v Ahacelnovih pesmih, Šoli ves. petja, pri g. Cveku); „na vertu“, „Ptica“, „otrok in rožica“, „Enkrat“ (pri g. Praprotniku). V četrto versto zadevajo pesmi iz otroške okolice, kot „Veseli šolar“, „Deklica ki je v šolo hodila“, „Pastirska“ (v Drobtinicah, pri g. Cveku); „moj dom“, „moj vertec“ (pri g. Praprotniku), s priložnostjo in pri večjih otrocih se dajo privzeti pripravne pesmice od domačih kmetijskih in drugačnih opravil „Mlatiči“, „Žanjice“, „Veseli kosci“ (v g. Ahacelnovi zbirki, v Novicah); „Terice“, „Predice“, „Perice“ (v Drobtinicah); „na preji“, „Šivilja“, „Plevice“ (pri g. Praprotniku), „od kmetijskega stanú“ (v g. Ahacelnovi zbirki). Dalje se primerjajo pesmi od dnevnih in letnih časov, kot: „Juterno solnce“, „Večerno solnce“, „Zvezdice“ (v Drobtinicah, pri g. Cveku); „Delapust“, „Pomlad“, „Po zimi“ (pri g. Praprotniku); „Juternica“, „Dober večer“, „Spomlad“ (v Ahacelnovih pesmih). Razun takošnih bi utegnili katerikrat tudi kaka smesnica na versto priti, kot „Vino in voda“ (v Ahacelnovih pesmih), „Boštjan goljfan“ (v Abecednici). Zmed teh in drugih pesem si umen učenik kako izbere, kar se njemu za njegove otroke primerno dozdeva. Dobro bi sicer bilo, ako bi se zbirka takih pesem dala v posebnih bukvicah na svitlo, še bolj ker bi marsiktera imenovanih pesem, zlasti iz Drobtinic in iz Ahacelnove nabirke, potrebovala nekoliko piljenja, da bi bila za naše šole prav vsoda.

Tudi tukaj se utegne vprašati, ali bi bile stare domače pesmi še rabiti. Kdor stare pesmi nekoliko zna, bo tako rabo poterdil, samo s pristavkam, da bi bile take pesmi boljše poravnane. Zares se med starimi pesmimi nahajajo nekatere silno lepe povestice, kakor od „ajdovske deklice“, od „zapušeniga bolnika“, ali legende, kakoršne so bile že zgorej imenovane, ali verske prilike, kot „tri rožice“, „Mariin vertec“; ni se pač čuditi, da naš narod teh pesem lahko ne pozabi, in ne bilo bi hvaliti, mu jih z novimi čisto odbivati. Prav bi bilo, da bi se dobre take pesmice zmed drugih nepripravnih ali napačnih v posebne bukvice odbrale, in nekoliko popilile; tudi napevi bi se ne smeli v nemar pušati, ker so narodovi in dostikrat prav lepi. Da se naše ljudstvo bolj izobrazí, ni potreba mu vsiga njegoviga jemati in mu le noviga dajati; ali kakor je latinski pregovor, „tabula rasa“ delati, vse postergati, da bi se po tem nov obraz delal. Toliko lažje bo ljudstvo pridobiti, ako se do njegove stare lastine kaže spoštovanje; toliko raji bo po tem tudi kaj noviga sprejelo, ali se kaj boljšiga dalo učiti. Treba je pa med starimi pesmimi previdno odbirati, zakaj v pesmi, ki je na prvi videz pobožne podobe, zamorejo tudi napačnosti biti. Tako na pr. je neka legenda od „sv. Barbare“, da je bolnike spovedovala in obhajala,

kar po Kristusovi postavi ne more biti; ali od „sv. Urha“, da je šel na papežovo ženitvo, kar je zopet lažljivo in katoliški veri nasprot; ali od Marije Device, da je prišla pred pekel, in rešila iz pekla vse duše razun treh, ki so imele posebne grehe, kar zopet ni po kersanski resnici; in take pesmi so med ljudstvom še dobro v spominu. Zatorej ne bo napačno, da duhovni pastirji in šolski učeniki mladosti ne opominjajo samo s sploh besedo, da naj ne poje slabih, malovrednih, grešnih pesem; ampak naj take napačnosti po potrebi tudi posebej pokažejo, da se tako vse odverne, kar bi utegnili dobri sad petja ugonobiti.

Izhodnja Indija na levi strani Gangesa in katoliška cerkev.

Spisal Valentin Sežun.

2. Kraljestvo Siam.

Siamska država, ktera je še večidel neznana, ima 1½ do 5 milijonov ljudi. Domači so Fai imenovani, — dalje Kinezi, Malajci, Anamci, več divjih rodov po gorah, in mlajši nekdanjih portugalskih seljakov. Vera je budaisko paganstvo, tempeljnov (pagod) in duhovnikov — talapoinov — imajo veliko. Dežela je za ptujce zelo nezdruživa, Siamezi leni in za duhovnooliko nemarni, kersanska vera jim ne gre k sercu, bolj pa ondotnim seljakom iz Kine in Anama (Kohinkine).

Kersansko vero so v prvič l. 1566 in 1610 španski in portugalski redovniki sv. Dominika v Siam prinesli; ali 8 njih so neverniki umorili, še le l. 1616, ko je bila vojska s Portugalci končana, je O. Fernando da Anunciacao smel stanovito prebivališče v Siamu imeti. V l. 1662 je prišel v Siam tudi Peter de la Mote Lambert s 7 misijonarji iz Francoskiga, kteri so bili duhovno oskerbništvo iz Japanije pregnanih kristjanov in preobernenih Kohinkinezov prevzeli. Že so bile v mestu Julija kersanske cerkve, bolnišnice in semenišče. Holandezi so tudi tukaj po svoji moči nagajali. Kralj Frakao - Ham - Fuok je bil kristjanom dober, njegov prvi minister je bil Gerk Konstante Falkon iz Cefalonije, jonskiga otoka. Misijonarji so smeli brez vse opovere pridigovati. Ker se je kralj Holandezov bal, je poslal na svetvanje Falkonovo dva mandarina (pervaka) k Ludoviku XIV. v Pariz, kteri mu je regiment vojakov na pomoč dal. V l. 1687 se je bilo tedaj v Siam pripeljalo 500 francoskih vojakov, kteri so posedli terdnjave Mergui in Bangkok. Ž njim je bilo prišlo tudi 12 jezuitov. Falkon je mislil po kraljevi smerti se njegoviga prestola polastiti; ali deželni oskerbnik Fea - Fel - Raksa je bil to zapazil, grek Falkon je bil umorjen, francoska obsada je mogla domú odriniti in škof Lanneau (Lano) in njegovi misijonarji so bili v strašno ječo verženi. Še le l. 1691 so bili iz ječe izpušeni, v kteri je bilo 5 misijonarjev od revšine umerlo; tudi cerkev in semenišče so bili nazaj dobili. Od ptujcov so zdaj samo kalvinski Holandezi pri kraljevem dvoru veljavo imeli. Le počasi si je kersanski misijon od tolike nesreče opomogel. Kmalopas so nove stiske prišle. Neverni Birmani so l. 1767 Siam v vojski premagali, mesto Julio in cerkve portugalskih in anamskih kristjanov razdžali, vernike pa v sužnost odpeljali, kar jih niso pomorili.

V l. 1769 je Kinez Pfaia - Tak Birmane spodil in Siamsko državo v novič vterdil, nov apostolski vikar je zdaj z nekterimi francoskimi duhovni do 1500 razkropljenih kristjanov zbral in v Bangkoku, novim glavnim mestu, cerkev postavil; pa ker se kristjani ajdovskih šeg, ktere je Pfaia - Tak pri svojim prestolnim nastopu tirjal, niso hotli vdeležiti, so bili apostolski vikar Lebon, 2 misijonarja in 3 kersanski mandarini v ječo verženi in na te zavnici strašno terpinčeni. Francoska prekucija je bila dalje vso pomoč iz Evrope ustavila. Stari škof Florens s čveterimi domačimi duhovni ni več mogel zadostiti potrebam raztresenih verni-

kov, kar je l. 1822 francosko semenišče vnašnih misijonov mu novih delavcev in nove pomoči poslalo.

Odslej je kersanska vera v Siamu spet oživila. Verniki imajo od l. 1841 dvoje apostoljsko namestništvo (vikarijata). En apostoljski namestnik (vikarij) prebiva v mestu Bangkok, zdaj škof Janez Pallegoix (Palgoa), kjer je do 3800 kristjanov, večidel indoprtugaljskiga in anamskiga rodu s 4 cerkvami. Po deželi je še 3200 vernikov; ves vikarijat ima razun škofa še 13 mašnikov, 15 domačih katehistov in v semenišu 30 učencov.

Drugo apostoljsko namestništvo za Siamam ima svoj sedež v kraju Tanjang, na angleškem otoku Pulo - Pinang, ki je na zahodnji strani polotoka Malaka. Apostoljski vikarij je zdaj škof Janez Buho. Števila vernikov ni moč prav vediti, ker so večidel kineški trgovci, ki se domú v Kina podajo, de si le kaj premoženja naberejo. Samo na otoku Pulo - Pinang je do 4000 katoličanov, čez 300 jih je v angleškem mestu Sinkapor. Majhen, komej 4¹/₂ štirijaških mil velik otok, kjer je to mesto, je na koncu polotoka Malaka. Angleži so ga posedli še le l. 1818, in takrat je tam prebivalo kakih 200 ljudi; zavoljo kupčije jih je zdaj pa čez 45.000 iz vsih vetrov in vēr. Katoličani imajo majhno, pa lepo cerkev. V Pulo - Pinangu je semenišče za kineške mladenčce, kateri se za duhovski stan pripravljajo. Mašnik Letondal ga je l. 1808, ko je bilo v Kini hudo preganjanje kristjanov, vterdili: zdaj je v njem do 150 učencov. (D. sl.)

Misijonske naznanila

prečastitiga gospoda Provikarja Dr. Ignacija Knoblerja do kardinala Franzoni-a, vodja v rimski propagandi.

(Dalje.)

Zraven drugih reči pišejo prečastiti g. Provikar še naslednje: Našimu misijonu je potreba semeniša v Evropi, v katerim bi se v misijon sprejeti duhovni pod vodstvom že skušeniga misijonarja učili posebnost in raznih potreb za ta misijon, in bi ob enim svoje telesne in duhovne moči, pa tudi resnico svojiga poklica poskušali, prejden se podajo na dolgo in težavno pot do serca Afrike. Ako bi se tako semenišče napravilo kje v kakim kraju južne Evrope, bi bilo za misijon bolj koristno, ker bi služilo za tiste, kateri bi prihajali iz Afrike se za misijon pripravljati, in pa od druge strani za tiste, ki bi prihajali iz severa Evrope, de bi se obnebniga spremenjenja privadili. Za tako semenišče bi ne bilo ravno potreba posebniga poslopja, bilo bi zadosti, ko bi se zamogle dobiti v kakim sobivališu (institutu) ali samostanu nekatere stanovanja za neko število duhovnov in pripravlancev, kateri bi mogli pa skupaj živeti. Muditi bi se utegnili ondi od 1 do 3 let. Enako pripravno stanovanje pa najti, ne vém boljšiga, kakor prositi Vas, prečastitljivi in prezvišeni gospod in sveto zbirališe (za razširjanje vere), de bi dobrotno blagovolili v Rimu kako hišo v ta namen odločiti. Taka dobrota, nam skazana, bi bila gotovo in v vsakim oziru v nar veči prid za misijon sploh, in posebej za misijonarje. Kar tiče volitev zmed redovskih in neredovskih ali zunanjih duhovnov, sim jih dosihmal le zmed poslednjih sprejemal, kateri so negrajano obnašbo z drugimi za apostoljstvo neogibljivo potrebnimi darovi z najverjetnišimi spričbami od svojih škofij spričali. S tem pa nisim imel namena, redovsko duhovstvo iz našiga misijona ločiti; in ker je ono tako deleč razširjeno, sim že od začetka želel in želim zdaj bolj ko kdaj, de bi kateri tih verskih redov, ki imajo toliko zasluženja v razširjanji sv. vere in v olikovvanji neomikanih in divjih narodov po drugih delih svetá, prišel tudi v Afriko obdelovat kak del Gospodoviga vinograda. Močno želim, ktere koli razločne dele namestništva (vikariata) zaupati gorečnosti kakiga reda ali družbe, samo de bi v ta namen poslani ali poklicani udje pri ohranjeni duhovni oblasti (jurisdictioni) apostolskiga vikarija ostali skletujeni s svojo zadevno občino.

Ena tacih naj novejših družb je taki poklic že sama od sebe čutila, in je pozvedovavcov sem do nas poslala. Le-tá je tako imenovana naprava Mazza-tova v Veroni. Rad sim privolil v ponudbo častitiga začetnika imenovane naprave po častitim gosp. Giovanni Beltrame, ki je v Hartum prišel, de bi osebo z menoj to reč vpravil. Po njegovi prošnji sim mu naredil pismo, ktero tukaj pridjano podveržem dobrotnimu poterjenju Vaše prevzvišenosti in prečastitljivosti in sv. zbora, ter prosim, mi dobrotno primerne odkaze dati zastran mojiga djanja v prihodnje. Namenil sim imenovani napravi zročiti kak rod ob Beli reki, kteriga si bodo misijonarji v ta namen ko bolj priležniga zvolili. Ta pridobitek bo zamogel misijon močno pospešiti, vender le v enim kraju, ker vun iz nekiga omejeniga okroga in določene strani namestništva se ne bo mogel razširiti. Bodo že pristopile še druge družbe v pomoč, de bodo služile po drugih krajih v zvezo s središnjimi krajji. (K. sl.)

D o p í s.

Iz Rima pišejo visokočastitljivi O. Salezi Volčič (poprejšnji provincial, zdaj veliki definitor) do ljubljanskiga gvardjana, visokočastitiga O. Kalista Omejca, kakor nasledva:

Ko sim bil 16. kim. Ljubljano zapustil in sim se nekatere dni v Gorici mudil, sim še le 21. kozop. v Rim prišel. Zavoljo veči varnosti, pa tudi zavoljo telesne slabotnosti nisim hotel po noči popotovati; po dnevi dalje priti, sim mogel pa večkrat priložnosti čakati, in tako se je popotvanje nekoliko potegnulo. Pod Božjo obrambo sim šel iz Gorice skoz Videm, Terbiž (Treviso), Padvo, Vičenco, Verono, Mantvo, Reggio (Redzio), Modeno, Bolonjo, Florenco, Anezzo, Preve, Città Castello, Perugia, Todi, Narni, Civita Castellana, in sim brez posebne nezgode Rim dosegel, hvala Bogu!

Pri mojim prihodu me je toliko opravil čakalo, de do danes (4. t. m.) nisim mogel Tebi, celimu samostanu in vsim svojim znancam v Ljubljani od svojiga popotvanja kaj naznaniti, k čimur mislim, de me ljubezen in hvaležnost veže. Vsak dan mislim na svojo ljubo domačijo, na Ljubljano, tovarše in znance in se jih spominjam v svojih molitvah v tem svetim mestu, na tem pobožnim kraju, kjer je nekđaj stanoval naš začetnik, sv. Francisk Asiški; (tukaj namreč je prebival, ko je leta 1223 pod Honorjem III. čakal, de bi se postave njegoviga reda poterdile, in njegova celica je spremenjena v kapelico, v kateri se vsak dan sv. maša bere).

Tukaj živim med klostersko tovaršijo 130 minihov, zunaj tujcev. Mašnikov je do 60, neduhovnih bratov nekaj čez 50, drugi so kleriki še učenci. Pri tem velikim številu minihov vlada naj lepsi mir in red v samostanu, skorej kakor de bi ne bilo nikogar; to izhaja odtod, ker se redne postave zvesto spolnujejo. Vsi ti minihji živé od vsakdanjih milostnih darov rimskega mesta, kakor tudi drugi prosnjiški samostani tukaj, ker ven zunaj Rima nobeden ne hodi na biro. Posebna previdnost Božja je tedaj, de ta sila radosvoljnih ubožnih vsak dan (desiravno nekoliko pičlo) živež najde; (spričuje pa to tudi od usmiljenja, pobožnosti in dobrotnosti tega duhovskega mesta, kar se včasí morebiti prezira, ker se med tolikimi dobrimi tudi nekteri rogovileži ondi znajdejo, naj že bodo domači ali ptujci. Vr.) (K. sl.)

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. Razpis visokočast. škofijstva od 22. u. m. častitimu duhovstvu močno zaterjuje, de naj „Instructio pro iudiciis ecclesiasticis“, v zakonskih zadevah prav pridno prebira, ne le posamezno, ampak po več duhovnih pastirjev zbranih, kje pri g. dekanu, ne enkrat, ampak večkrat, de naj se zastran zapopadka in razločka od dosedanjih navad med seboj pogovarjajo, podučujejo, zlasti zastran zakonskih zadržkov, v čimur bodo marsikteri razločki, ker so vse te reči čisto na cerkvene pravila djane.

Od Verhnike. Kakor po več dekanijah ljubljanske škofije, tako smo 27. listopada tudi na Verhniki pri častitim g. dekanu Andreji Pečarji imeli duhoven zbor, kjer smo se pomenkovali zastran zakonskih reči. Pogovor je šel toliko bolj po redu in polahkim svojo pot, ker so se bili čast. g. dekan sami posebno pripravili za potrebno razlaganje zakonskih postav, in jim je duhovni pomočnik, g. Dr. Janez Gogala, s pisanim posnetkam poglavitnih razlag, zlasti iz bukev sv. Alfonza Ligorijana in Dr. Janeza Kučerja, to delo polajšal. Pomenki so se nar bolj na dolgo raztegovali o zarokah ali ženitnih obljubah, ker se je ta reč doslej večidel celo v nemar pušala med nami, in se je tedaj skoraj popolnoma kakor nova kazala. Več pomude je bilo tudi o zadržkih sorodovinstva in svaštva, ker so tisti po cerkveni postavi dalje razširjeni kakor po deželskih določkih; tudi pri drugih zadržkih, katerih določba je po cerkveni postavi drugač, kakor pa po deželski, so bili ti razložki posebej omenjeni, kakor jih tudi pastirski list milostiviga knežškofa gospoda Antona Alojzja daje na znanje. Ker včasih neslovesna obljuba devištva dela napotje, je bilo tudi to govorjeno, da se mora obljuba devištva dobro razločiti od gologla namena ali sklepa, ne v zakon stopati; ni namreč vsaka misel ali beseda, de hoče kdo tako ostati, ko bi bila tudi bolj resna, precej štetj za obljubo, dostikrat ostaja le gol namen ali sklep; pa le prava obljuba devištva dela zakonsk zadržek, ne pa zgoli namen ali sklep, v nezaročenim stanu ostati. K koncu je bilo še govorjeno, de bi si znani gosp. fajmošter Peter Hieinger, tudi deležnik tega zbora, prizadel poljudno razlaganje zakonskih postav po „Zgodnji Danici“ razglasiti, po takošni meri, de bi duhovnim zamoglo služiti za bolj navadno potrebo ali za keršanske poduke, in de bi utegnulo tudi neduhovnim biti umevno; imenovani gospod je ze v prvem tečaju tega časnika (Zg. Danica l. 1849 št. 4 do 15) nekoliko obilniši razložil cerkvene zadržske zakonske zaveze. *) V prejšnjih časih so bili zakonski zadržki celo po večjih katekizmi in po evangelijskih bukvah ob kratkim razloženi, tako na pr. se nahajajo v evangeliu od l. 1754 in 1777, in v podučnih bukvah „Sveti tovarš“ od l. 1745, ki so med ljudmi znane po imenu „Tobijeve bukve“. Celó se nahaja med postavami, ki jih je Ljubljanski škof Jožef

oznanil v škofijskim zboru l. 1666, tista zapoved, de naj duhovni vsako leto, ko se začne dopušen čas ženitvanja, v jasnim in poljudnim govoru razložijo, kaj de je potrebno k nastopu zakona, in kateri zadržki de so mu na poti.

Iz Semiča. Na sv. Katarine dan. Komej je dobro pet tednov preteklo, kar sim od vesele druge nove naše čast. gosp. Marko Šutaja v Černomlju pisal, in že zdaj tega siviga starčka ni več med nami. Danes smo njegovo truplo spremili k grobu na kraj, kteriga so si bili sami zvolili, pri Materi Božji v Bojnivasi, kjer so tudi drugo novo maso imeli. Po drugi novi maši so le še nekatere dni zamogli hoditi, potem so se vlegli in z vso vdanostjo v voljo Božjo so rekli: Iz te boleznj ne bom več vstal. Z veselim seream — ker želje so se popolnoma spolnile: za kar so namreč Boga več ko 20 let prosili, so dosegli — z veselim seream so lahko rekli, kar so jim tudi vis. čast. gosp. dekan v pridigi omenili: Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum, in pace. Zadnje dni so domačim gospodam rekli: „Na sv. Katarine dan me bote pokopali“, in res je bilo. Iz cele dekanije so se duhovni zbrali in so zadnjo ljubezen skazali starčku, kteriga smo vsi spoštovali. Naj v miru počivajo. In večna luč naj jim sveti! — Z Bogam! Janez.

Na teršaškem gimnazij je mesto učenika za veroznanstvo izpraznjeno, za katero bo od 10.—13. grudna izpraševanje pri visokočast. teršaškem škofijstvu. Tirja se k temu tudi popolnoma znanje laškiga jezika.

Razgled po keršanskim svetu.

Dunaj. V prihodnjic se po ministerskim povelji šolske bukve ne bodo več štempljale, temuč bo že v natisovanji cesarski orel natisnjen. — Ker naj poslednjiši skušnje spet poterdijo, kar je že davno spoznano, de tako imenovane otročje kazališa ali teatri niso nič prida ter mladosti nevarne, torej je e. k. ministerstvo prepovedalo, de se k šoli zavezani otroci ne smejo vdeleževati tacihi očitnih otročjih kazališ. — V **Linu** v karmeliški cerkvi je po dovoljenji sv. Očeta (23. kim. t. l.) obnovljena bratovšina sv. Jožefa, in povzdignjena je v mater bratovšino ter ima oblast, podružnice v avstrijskim cesarstvu napravljati in sprejemati ter sebi pridruževati. — V **Parizu** kroži neko izmišljeno in podtaknjeno pismo, v kterim papež neapolitanskemu kralju svetujejo, de naj se terjatvam zahodnjih vladarstev vdá.

Š o l a.

Sola je prijazen kraj,
Dost veselja nam deli,
Sola vse nas veseli,
Sola je prijazen kraj.

Šola je pobožen kraj,
Nas svari pregrešnih zmót,
Kaže nam v nebesa pot,
Sola je pobožen kraj.

Sola je koristen kraj,
Nas uči potrebniiga,
Stezó k sreči nam ravna,
Sola je koristen kraj.

Šola, šola, blagi kraj!
Dobro, srečno vladaj nas,
De preséli smertni čas,
Nas v lepi svet raj! J. Levičnik.

Duhorske zadeve.

V **teršaški škofij**. G. Fr. Pašič, fajmošter v Grimaldi, gre na svojo lastno prošnjo za farniga namestovavca v Kerbune; g. Jan. Oballo iz Operta v Grimaldo za farniga namest.; g. Jož. Budin, novoposvečenec, v Operto za duh. pomočnika.

G. Fr. Dagri, korvikar stolne cerkve, je v 76. letu svoje starosti po 53. letnim delu v vinogradu Gospodovim v Gospodu zaspal. R. l. P.!

V **goriški nadškofij**. Gosp. Ignaci Peternel je prestavljen iz Podsabotina v Št. Andrež.

*) K temu nam častiti g. fajmošter, Peter Hieinger pišejo: Verhniski duhovni, zlasti prečastiti dekan, g. Pečar, mi svetvajo, de naj bi se to „poljudno razlaganje zakonskih postav“ v posebni prikladi, kakor bukvice, Zgodnji Danici pridjalo. Pravijo namreč, de našim ljudem bo tako delo sploh všeč, in ga bodo zlo potrebovali, bodo tedaj nar rajši vse skupaj imeli tudi za prihodnjo rabo. Utegnilo bi se več iztisov napraviti, de tudi novim naročnikom ob novim letu zamorete stare poprejšnje pole pridjati, kolikor bi namreč poprej ze na dan prislo. Jez bom pa skušil, delo, kar nar bolj mogoce, dobro narediti. — „Pomenite se z založnikom, g. Blaznikom itd., poprašajte tudi druge gospode, koliko de oni to reč za dobro spoznajo. Naj, kolikor je bilo na našim zboru receno, so bili vsi gospodje prav veseli, de bo „Danica“ obširno razlago vsih zakonskih reči naznanovala“. V tej reči ne dvomimo, de so vsi gospodje ene misli in spoznajo veliko potrebo taciiga dela, torej smo se pomenili z g. Blaznikom in sklenili, de naj „Razlaganje zakonskih postav poleg dobrih razlagavcov“, spisano po imenovanim častitim g. fajmoštru, P. Hieingerji, rajši v posebni prilogi izhaja, in sicer v osmerki, tako de se bo zamoglo poslednje v bukvice zvezati in v prihodnjo rabo hraniti. Ker bo pa o delec mende kakih 5 — 7 ali morebiti še več pol zneslo, bodo častiti naročniki prošeni, nekatere krajevarje več z naročnino vred poslati, kar se bo drugikrat naznanilo. Naročniki „Oglasnik“ bodo to „razlaganje“ namesto oglasnika brez pridavka ali pa z manjšim prilavkam prejimali. Ze prihodnjice, ako do časa dosti rokopisa dobimo, bo prva póla na dan prisla. Mislimo, de bo vsakemu braven s to doklado vstrezeno, torej jo homo prihodnje vsim naročnikom poslati. Ako bi je vender kdo ne hotel, jo lahko s priliko nazaj poslje. To moramo zato storiti, ker se za delo mudi in ni časa, volje častitih bravcov v tej reči posebej pozvedovati. Vrednistvo.